FLYGBLAD N:r 58. 1942

Reviderad upplaga av N:r 47, 1940.
Äldre upplagor ogiltiga.

IMP. INSTITUT
— LIBRARY —
- 4 MAR 1943
ERIAL Eμ. 103 A
EPARATE

Betningsmedel för stråsäd.

Efter utgivandet av flygblad nr 47, 1940, Betningsmedel för stråsäd, har på betningsmedelsområdet skett förändringar, vilka nödvändiggjort en revision av föregående flygblad.

Numera tillverkas betningsmedel även inom landet, och efter omfattande försök ha dessa visat en tillförlitlighet, som motiverat deras upptagande i denna nya upplaga. Även utländska preparat ha förbättrats och sålunda ökat i effektivitet.

Allt utsäde måste betas. Med skärpa måste framhållas, att allt utsäde bör betas, ty man kan icke på utsädets utseende avgöra, om detta är friskt eller icke. Likaså bör man i god tid före sådden låta vid frökontrollanstalt undersöka utsädet. Betningen kan icke på något sätt höja den egentliga grobarheten — det frö som är dött förblir dött — men dess betydelse ligger däri, att parasitsvamparna på utsädet dödas eller hämmas i sin utveckling. Härigenom sker vanligen en avsevärd förbättring av uppkomsten och plantornas utveckling. Utan betning riskerar man, att parasitsvamparna taga överhand och försvaga grödans utveckling. Genom betningen höjes sålunda grobarheten skenbart, vilket medfört den vanföreställningen, att utsädet, om det betas, icke behöver före sådden undersökas med avseende på grobarheten.

Betningen betalar sig. Efter betning erhålles i allmänhet ett skördeutbyte, som många gånger om ger igen kostnaderna. I synnerhet visar höstsäden mycket gott utslag för betning; vårsäden ger i regel icke så stor skördeökning, men den har heller icke att utstå samma påfrestningar som höstsäden.

Betningens utförande. Om avsett resultat skall erhållas, måste betningen utföras noggrant och efter för varje enskilt preparat givna föreskrifter. Angivna doseringar måste hållas. För låga doseringar ge icke fullgott resultat. Vid torrbetning, som numera tagit överhand, bör betningsmedel

Följande betningsmedel ha av

Betningsmedel		Råg
		snömögel och stråsot
Abavit-Neu torrbetning	pr 100 kg. utsäde	200 gr.
Abavit våtbetning	pr 100 lit. vatten	125—250 gr. 30 min.
Abavit fuktbetning	pr 100 kg. utsäde	60 gr. 3 lit.
Betoxin 61 torrbetning	pr 100 kg. utsäde	200 gr.
Fusariolpuder 2948[1] torrbetning	pr 100 kg. utsäde	200 gr.
Fusariol 2115 a våtbetning	pr 100 lit. vatten	100—125 gr. 15 min.
Fusariol 2115 a fuktbetning	pr 100 kg. utsäde	60 gr. 3 lit.
Germisanpuder torrbetning	pr 100 kg. utsäde	200 gr.
Germisan våtbetning	pr 100 lit. vatten	125—250 gr. 30 min.
Germisan fuktbetning (Gefa)	pr 100 kg. utsäde	60 gr. 3 lit.
Panogén oljebetning	pr 100 kg. utsäde	175 gr. eller 200 cc.
Uspulunpuder (U.T. 1875 b) torrbetning	pr 100 kg. utsäde	200 gr.
Uspulun våtbetning	pr 100 lit. vatten	125—250 gr. 30 min.
Uspulun fuktbetning	pr 100 kg. utsäde	60 gr. 3 lit.

Mot havreflygsot kunna även följande betningsmetoder tillämpas:

Sublimatformalin: 100 gr. sublimat löses i 100 lit. vatten. Sublimatet löser sig lättare om c:a 100 gr. koksalt tillsättes. Till lösningen sättes 250 cc 40 %-ig formalin. Betningstid: 15 min. (Tiden måste noga hållas.)

Formalin i förening med våtbetningsmedel: 125—250 gr. betningsmedel löses i 100 lit. vatten. Till lösningen sättes 250 cc 40 %-ig formalin. Betningstid: 15 min.

Numera ge emellertid de flesta torrbetningsmedlen ävensom Panogén oljebetning likvärdig effekt, varför de här nämnda specialmedlen mot havresot förlorat i aktualitet.

[1] Det f. n. (våren 1942) saluförda Fusariolpudret har enligt huvudförsäljarnas meddelande annan sammansättning än 2948 och har icke prövats av växtskyddsanstalten.

Statens Växtskyddsanstalt godkänts:

Vete	Korn	Havre
snömögel och stinksot men icke flygsot	fusarios, strimsjuka, hårdsot men icke flygsot	fusarios, flygsot och hårdsot
200 gr.	200 gr.	300 gr.
125—250 gr. 30 min.	125 gr. 30 min.	250 gr. 1 tim.
60 gr. 3 lit.	75 gr. 3 lit.	— —
200 gr.	200 gr.	300 gr.
200 gr.	200 gr.	300 gr.
100—125 gr. 15 min.	125 gr. 30 min.	125 gr. 30 min.
60 gr. 3 lit.	75 gr. 3 lit.	— —
200 gr.	200 gr.	300 gr.
125—250 gr. 30 min.	125 gr. 30 min.	250 gr. 30 min.
60 gr. 3 lit.	75 gr. 3 lit.	— —
175 gr. eller 200 cc.	175 gr. eller 200 cc.	275 gr. eller 300 cc
200 gr.	200 gr.	300 gr.
125—250 gr. 30 min.	125 gr. 30 min.	250 gr. 1 tim.
60 gr. 3 lit.	75 gr. 3 lit.	— —

Bekämpning av flygsot hos vete och korn: Mot dessa sjukdomar måste för att tillräckligt god verkan skall erhållas, *varmvattenbehandling* tillgripas. Lämpligen utföres förblötningen i kvicksilverhaltig betningsvätska. Behandlingen utföres enligt följande schema.

Veteflygsot: förblötning i ⅛%-ig betningsvätska (125 gr/100 lit.) ..... 3 tim.
förvaring i säckar (avrinning) ..... 10 tim.
varmvattenbehandling (mindre partier) i 55—56-gradigt vatten 5 min.

Kornflygsot: förblötning i ⅛%-ig betningsvätska ..... 3 tim.
förvaring i säckar (avrinning) ..... 10 tim.
varmvattenbehandling (mindre partier) i 50—51-gradigt vatten 5 min.

och utsäde blandas under minst 5 min. Samma gäller för fuktbetning. Användes nedsänkningsmetoden, skall angiven betningstid hållas.

S. k. kontinuerliga betningsmaskiner ha kommit alltmera i bruk. Deras arbetssätt har en verkan på gott och ont. Någon fullt exakt dosering torde väl icke kunna avpassas. Under alla omständigheter måste maskinen under arbetet noga tillses, särskilt vad beträffar utmatningen av betningsmedlet. Faran ligger i, att doseringen blir för låg. Endast i ytterst sällsynta fall kan överbetning ske, mest beroende på utsädets kvalitet.

Klagomål förekomma ibland över bristande effektivitet hos betningsmedlen. Allra oftast ligger felet i slarv vid betningens utförande. Vid växtskyddsanstalten prövas varje betningsmedel mycket noga på samtliga sädesslags sjukdomar och höga krav uppställas för ett godkännande. Innan klagomål anföres, bör därför noga undersökas, hur betningen utförts.

Här och var användes fortfarande *kopparsulfat* (»blåsten») som betningsmedel. Dess roll som sådant är emellertid helt utspelad, kopparsulfatet kan icke mäta sig med de moderna betningsmedlen i fråga om effektivitet mot de olika sjukdomarna; då det dessutom har skadliga verkningar på grobarheten, bör det icke komma till användning.

Av stråsädens sjukdomar kunna icke alla bekämpas med utsädesbetning. Till dem som icke kunna motverkas genom sådan behandling höra framför allt *rostsjukdomarna.* Dessa följa över huvud taget icke med utsädet. Mot *flygsot hos vete och korn* ha de kemiska betningsmedlen visserligen någon verkan, dock icke tillräcklig. Effektiv bekämpning av dessa sotarter erhålles först genom *varmvattenbehandling* (se flygblad nr 35, 1937).

Betningsmedlen innehålla starkt giftiga ämnen. Iakttag därför stor försiktighet. Undvik framför allt inandning av torrbetningsdammet (t. ex. genom användandet av dammskydd). Tvättning bör icke underlåtas efter avslutat arbete med betning eller med betad säd.

Avpassa mängden utsäde så, att några större mängder betat utsäde icke återstår efter slutad sådd. Använd icke betat utsäde till utfordring av djur; överblivet betat utsäde kan lämpligen sparas till nästa sådd.

Statens Växtskyddsanstalt.

Emil Kihlströms Tryckeri A.-B. Stockholm 1942
14631